

в альтернативних державних реєстрах, адже UNCLOS'82 не містить жодних вказівок щодо цього та не передбачає існування декількох реєстрів суден. Отримання ж прибутку від реєстрації або від виконання державою прапора своїх обов'язків стосовно зареєстрованих суден взагалі не згадується в UNCLOS'82. Беззаперечно, наслідком приваблення судновласників полегшеними умовами реєстрації, будуть додаткові прибутки бюджету, але це в жодному випадку не може бути основною метою здійснення їхньої реєстрації. Крім того, як вбачається, реєстрація суден взагалі не може бути діяльністю, спрямованою на отримання прибутків та має забезпечувати лише покриття адміністративно-господарських видатків з реєстрації суден і утриманню штату працівників реєстраційної служби.

За всієї своєї прогресивності, UNCLOS'82 не містить жодних перешкод існуванню «зручної» реєстрації суден, поширення якої наприкінці минулого століття отримало значних масштабів, і більшість аварійних ситуацій того часу ставалося саме з морськими судами, що були зареєстровані в «зручних» реєстрах. Не передбачається UNCLOS'82 й жодних заходів протидії створенню міжнародних реєстрів. Це стало причиною розроблення окремої міжнародної угоди, що була б присвячена реєстрації суден та ускладнила б практику «зручної» реєстрації. Результатом проведеної роботи стало прийняття у 1986 р. Конвенції ООН про умови реєстрації суден, яка очікує приєднання необхідної кількості держав для набуття чинності.

Список використаних джерел

1. Грейнер Р. Налог на валовую вместимость и реестры судов / Р. Грейнер // Судоводство. – 2003. – № 1– 2. – С. 16– 17.
2. Кузнецов С. О. Реєстрація суден в альтернативних реєстрах: правовий аналіз / С. О. Кузнецов, Т. В. Аверочкина // Митна справа. – 2015. – № 4. – С. 83– 91.

СЕРАФИМОВ В. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри морського та митного права, кандидат юридичних наук

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО МОРЯ КНР

Китайская Народна Республика (далі — КНР) соціалістична держава в Східній Азії, найбільша за чисельністю населення держава світу. КНР омивається водами затоки Бохай, Жовтого, Східно-Китайського і Південно-Китайського морів і затоки Бейбу. У зв'язку з цим в китайському законодавстві завжди приділялася увага проблемі правового

режиму морських просторів, контролю за ними та відповідальності за порушення норм, що регулюють правовий режим територіального моря.

На сучасному етапі розвитку КНР правовий режим територіального моря регулюється як національним законодавством КНР так і міжнародним, серед них можна виділити такі: Закон КНР «Про торгове мореплавство» [1], Закон КНР «Про територіальне море та прилеглу зону» [2], Конвенція ООН з морського права 1982 р. [3] та ін.

Але основоположним документом є Декларація Уряду Китайської Народної Республіки про Територіальне море КНР від 4 вересня 1958 р. (далі — Декларація) [4], яка була прийнята після утворення Китайської Народної Республіки.

Саме Декларації буде приділена увага, як одному з найважливіших документів, що регулює правовий режим територіального моря КНР. Згідно декларації ширина територіального моря КНР становить дванадцять морських миль. Це положення застосовується до всіх територій КНР, включаючи Китайський континент і його прибережні острови.

Територіальне море КНР уздовж континенту і його островів бере за вихідну лінію — лінію, складену з прямих ліній, що з'єднують вихідні точки на березі материка і на найдальшому від середини берегової лінії островів. Акваторія, що простягається на 12 морських миль за межами цих вихідних ліній, є територіальним морем КНР.

Жоден іноземний військовий корабель і жодне іноземне повітряне судно не можуть увійти в територіальне море КНР, а також в повітряний простір над ним, без дозволу Уряду КНР. Під час переміщення в територіальному морі КНР, кожне іноземне судно повинно дотримуватися відповідних законів і правил, встановлених Урядом КНР.

Особливе місце в Декларації займає контроль та нагляд за режимом територіального моря КНР. Згідно ст. 37 Декларації, департамент, відповідальний за морське управління при місцевому уряді або вищого рівня, повинен посилити контроль і нагляд над використанням морських районів. Департамент фінансів при місцевому уряді або вищого рівня, повинен посилити контроль і нагляд над збором мит за використання морських районів.

Департамент, відповідальний за морське управління, повинен створити сильніший контингент з підвищення політичного і професійного рівня керівників та інспекторів управління та використання морських районів. Зазначені керівники та інспектори повинні неупереджено виконувати закони, бути присвячені своїх обов'язків, чесно і прямо надавати послуги з ввічливістю і піддавати себе нагляду відповідно до закону. Жоден департамент, відповідальний за морське управління або його співробітники не може брати участь або займатися експлуатацією об'єктів, пов'язаних з використанням морських районів.

Інспектори департаментів при виконанні своїх обов'язків мають право вжити таких заходів: 1) надсилати запити юридичним та фізичним особам, що знаходяться під інспекцією, для надання документів та інформації, яка відноситься до використання морських районів; 2) звертатись до юридичних і фізичних осіб, які перебувають під інспекцією, для дачі роз'яснення з питань, пов'язаних з використанням морських районів; 3) здійснювати відвідування морських районів, юридичних або фізичних осіб, які перебувають під інспекцією, в рамках перевірки на місці; 4) вимагати припинення вчинення незаконних актів особою (як юридичною так і фізичною).

Юридичні особи та фізичні особи повинні співпрацювати з департаментом, що відповідає за морське управління, коли вони здійснюють нагляд і контроль, і жодна особа не може перешкодити керівникам і інспекторам при виконанні ними своїх обов'язків відповідно до закону.

Щодо юридичної відповідальності, то згідно Декларації юридичні або фізичні особи, які, без схвалення або затвердження, шляхом обману, незаконно займають морські райони, повинні бути повідомлені про повернення незаконно захоплених морських районів і відновити їх в початковий стан. Їх незаконні доходи підлягають конфіскації. Дані особи повинні бути оштрафовані не менше ніж в 5 разів, але не більше ніж в 15 разів ніж розмір встановленої мита, що підлягають сплаті за використання морських районів, в період їх незаконного захоплення. Юридичні або фізичні особи, які, без схвалення або затвердження, шляхом обману, огородили або заповнили морські райони, крім перерахованого вище, повинні бути оштрафовані не менше ніж в 10 разів, але не більш ніж в 20 разів ніж розмір встановленого мита, що підлягає сплаті за використання морських районів, в період їх незаконного захоплення.

Отже, після утворення Китайської Народної Республіки була прийнята Декларація, в якій знайшли відображення найважливіші питання, що присвячені територіальному морю КНР.

Список використаних джерел

1. Закон КНР «Про торгове мореплавство» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chinalawinfo.ru/maritime_law/law_code_maritime
2. Закон КНР «Про територіальне море та прилеглу зону» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.npc.gov.cn/wxzl/wxzl/2000-12/05/content_4562.htm
3. Конвенція ООН з морського права 1982 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/lawsea.shtml
4. Декларація Уряду Китайської Народної Республіки про Територіальне море КНР від 4 вересня 1958 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gov.cn/test/2006-02/28/content_213287.htm.